

DEA LOHER

Barbăalbastră – speranța femeilor

Colecția Teatru

Lector: Vlad ROMAN

Tehnoredactor: Carmen DUMITRESCU

Coperta colecției: Alexandru DAMIAN, Florin AFLOAREI

Editura EUROPRESS GROUP

O.P. 22, C.P. 113, București, 014780

Tel./Fax.: 021-2125692; Tel.: 021-3106618

Comenzi carte prin poștă:

Tel.: 021-2125692

E-mail: office@europressgroup.ro

www.europressgroup.ro

traduki

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania,

Fundația culturală Pro Helvetia din Elveția, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein și Fundația S. Fischer.

© copyright of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

© EuroPress Group, pentru prezenta versiune

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LOHER, DEA

Barbăalbastră – speranța femeilor / Dea Loher ; trad.: Victor Scoradeț, Cosmin Dragoste. - București : Europress Group, 2013

ISBN 978-606-668-048-6

I. Scoradeț, Victor (trad.)

II. Dragoste, Cosmin (trad.)

821.112.2-2=135.1

DEA LOHER

Barbăalbastră – speranța femeilor

Zece piese de teatru

În românește de
VICTOR SCORADEȚ
și
COSMIN DRAGOSTE

Născută la 20 aprilie 1964 în Traunstein, Bavaria, Dea Loher a studiat mai întâi Germanistică și Filosofie la München. Începuse deja să scrie teatru, așa că numirea, în 1990, a lui Heiner Müller la conducerea catedrei de dramaturgie (Szenisches Schreiben – scris pentru scenă) de la Freie Universität din Berlin a determinat-o să devină studenta acestuia. Așa cum avea să declare peste ani, își dorea foarte mult ca acesta să-și arunce ochii măcar peste un fragment scris de ea. La acea dată, dramaturgul ex-est-german era deja situat de exegeză printre marile nume ale teatrului secolului XX, în imediata vecinătate a unor Brecht sau Beckett.

Dea Loher a fost, încă de la primii ei pași în teatru, o premiantă. Deja pentru cea de-a doua piesă a ei, *Olgas Raum* (Camera Olgăi, 1991), a fost distinsă cu Premiul pentru dramaturgie, oferit de Hamburger Volksbühne. În 1993, urmează premiul Institutului Goethe pentru piesa *Tätowierung* (Tatuaj). În același an primește și Premiul foarte influentei Fundații a autorilor din Frankfurt am Main. În 1993 și 1994, prestigioasa revistă *Theater heute* o declară, prin votul unui juriu format din 33 de critici, cel mai bun dramaturg tânăr al anului. Între 1995 și 1997, e distinsă cu alte trei premii, de mai mică rezonanță pentru cititorul român, dar foarte importante pentru cariera ei de dramaturg.

Probabil că distincția cea mai relevantă este însă Mülheimer Dramatikerpreis (Premiul pentru dramaturgie de la Mülheim, 1998). Căci festivalul desfășurat an de an în orașul de pe Ruhr este un veritabil „turneu final” al dramaturgilor din spațiul de expresie germană. El reunește cel mult opt spectacole cu piese noi, scrise de autori din Germania, Austria și Elveția – dintr-un total de aproximativ 150 (!!), câte sunt produse într-o stagiune în teatrele din țările respective. Textul care, prin acest premiu extrem de râvnit, a consacrat statutul Deei Loher în elita dramaturgiei germane a fost *Adam Geist*. Ceea ce nu înseamnă că teatrul acestei autoare nu avea să-i aducă și alte distincții. În 2005, ea primea Premiul Else Lasker-Schüler pentru dramaturgie. Un an mai târziu, era distinsă cu Premiul Bertolt Brecht pentru literatură. În 2008, *Ultimul foc* era votată cea mai bună piesă germană a anului în revista *Theater heute* (o revistă cât se poate de „mof-turoasă”, de vreme ce își atrage în mod constant onorantul reproș de publicație elitistă). Iar în 2009, Dea Loher era încununată cu încă două premii de mare prestigiu: Berliner Literaturpreis și Marieluise-Fleißer-Preis.

Tradusă, între timp, în vreo douăzeci de limbi și jucată deja atât pe scenele unor mari puteri teatrale precum Marea Britanie, Franța, Rusia, Statele Unite, Polonia, dar și în Grecia, Danemarca, Finlanda, Cehia, Japonia precum și în câteva teatre din America Latină, Dea Loher e considerată astăzi dramaturgul german cel mai jucat, după Brecht. Premierile pieselor ei au fost produse de cele mai prestigioase scene din spațiul cultural de expresie germană: Thalia Theater din Hamburg (*Anna și Martha* – 2001, *Nevinovăție* – 2003, *Viața în Roosevelt Praça* – 2004, *Ultimul foc*), Burgtheater Wien (*Legăturile Klarei* – 2000), Deutsches Theater Berlin (*Hoși* – 2010).

Asemenea altor dramaturgi contemporani importanți, Dea Loher a fost atrasă și de proză. În 2005 a publicat un prim volum de proză, *Hundskopf* (Cap de câine). Iar anul trecut și-a făcut și un foarte apreciat debut în roman cu *Bugatti taucht auf* (*Bugatti iese la suprafață*, Wallstein-Verlag, 2012).

CASĂ STRĂINĂ

În românește de
Victor Scoradeț

PERSONAJELE

IANE SOKOLOV, douăzeci și ceva de ani

RISTO MIHAILOV, șaizeci și ceva

TERESE MIHAILOV, cincizeci și ceva

AGNES, douăzeci și ceva, fiica lui Risto și a Teresei

JÖRG, în jur de douăzeci și cinci, însurat cu Agnes

NELI, pe la treizeci și cinci de ani

LOCUL ACȚIUNII

O zonă dezolantă pe malul canalului. Peste canal trecea odată un pod, care a fost demolat; dar o rămășiță din arcul podului se înalță încă deasupra apei.

Mulțumiri speciale lui Gjorgij Jolesvskij, Vlado Cvetanovski, Jordan Plevne and „Underground Republic” și Sinolickăi Trpkova.

PROLOG

Orbire

Înaltă, puternică și aparent inexpugnabilă se ridica deasupra Ohridului cetatea țarului Samuel, atunci când el, lacom să-și întindă și mai mult domnia, a trimis o oaste împotriva împăratului Basileos la Bizanț. Dar, între munții Bielasnica și Ograzden, oastea lui Basil a zdrobit-o pe aceea dușmană și i-a luat ostatici pe supraviețuitori. Și Basil a pus ca oștenii lui Samuel, cincisprezece mii la număr, să fie orbiți, scoțându-li-se amândoi ochii. Zile întregi a mirosit în fața porților Bizanțului a cheratină arsă și a sânge scurs și înnegrit. Numai o sută cincizeci a pus să fie cruțați, și acestor o sută cincizeci li s-a scos numai câte un singur ochi. Și astfel i-a trimis Basil înapoi la Samuel, câte o sută de soldați orbi, conduși de unul cu un singur ochi. Iar atunci când, stând în fața cetății lui înalte, puternice și aparent inexpugnabile, Samuel a zărit convoiul nenorociților, ei bine, atunci inima lui a cedat.

1.

În fața barului lui Nelli.

IANE Caut –

NELLI Aici?

IANE Caut –

NELLI Aici, nimeni nu caută nimic. Nu în cartierul ăsta.

IANE Îl caut pe Risto Mihailov.

NELLI Nu cunosc.

Tăcere.

Și nimeni nu mai are nimic de pierdut.

E un cartier uitat de Dumnezeu, ăsta aici.

Cartierul ăsta e așa de trist, că și câinii de pe stradă încep să plângă dacă te uiți o dată strâmb la ei.

IANE Risto Mihailov.

Cică are o prăvălie. Țigări și chestii din astea.

Pauză.

NELLI Polacul cu tabacul.

Câteva case mai încolo. De-a lungul canalului.

Pauză.

Tu tot din Polonia vii.

IANE Macedonia.

NELLI De asta n-am auzit.

IANE Câteva case mai încolo în ce direcție?

NELLI Macedonia.

Sună a cartier uitat de Dumnezeu.

Da-n cartierele uitate de Dumnezeu cresc cele mai rare și mai frumoase plante.

Așa se spune.

Pauză.

Încolo.

Iane pleacă.

NELLI De ce o veni în cartierul ăsta uitat de Dumnezeu.

De ce oare.

2.

În fața tutungeriei.

IANE Dumneavoastră sunteți Risto Mihailov?

RISTO Semăn cumva cu altcineva.

IANE Deci dumneavoastră sunteți.

RISTO Nu-i nici o crimă. Sau e.

Pauză.

IANE Eu, eu vin din Ohrid. De acasă.

Iane Sokolov, fiul lui Dimeter.

Tăcere.

RISTO Dimeter.

Dimeter Sokolov.

IANE Chiar el.

Prietenul dumneavoastră, Dimeter.

RISTO *fumează, tușește* Nu prea cred.

Tăcere. Apare Terese.

RISTO Tu ce cauți aici.

TERESE Am văzut că a venit un străin și că încă n-a plecat. Ce caută.

IANE Vin de la Ohrid. Sunt fiul lui Dimeter. – Taică meu zice că trebuia să fiți nașul meu, dar n-a fost să fie. Din cauza vremurilor.

RISTO Pretinde că e fiul lui Dimeter. Așa pretinde. Mai întâi să dovedească.

Cine știe ce poate să se ascundă aici. Nu-i așa. Ce știu eu. Ce vrei de la mine.

IANE Da' pe urmă s-a făcut Goce nașul meu.

TERESE Goce –

IANE Da. Unchi-miu. Goce, ăla pe care l-au dus pe urmă la Goli otok. *Pauză. Către Terese* Știți, Goli otok, ăsta era un lagăr, un fel de Gulag, înțelegeți ce zic –

RISTO Astea nu-s lucruri pe care să le poți povesti în fața unei doamne.

TERESE E primul care ajunge aici. După atâția ani.

IANE Dacă vreți să v-aduceți aminte –

Eram așa de mic, când ați fost ultima oară la noi în vizită –

RISTO *fumează, tușește* Nu-mi aduc aminte.

Pauză.

Și pe urmă, asta nu-i nici o dovadă.

TERESE Cum o cheamă pe maică-ta.

IANE Pe maică-mea o cheamă Despina, la fel ca pe mama maică-mii și ca pe mama mamei maică-mii, și pe tata îl cheamă Dimeter, pe tata lu' tata îl cheamă Iane, la fel ca pe mine, și pe tata lu' tata lu' taică-meu îl cheamă Metodie și pe sora maică-mii o cheamă Denica, și pe fratele lu' taică-meu îl cheamă Goce ca pe celebrul revoluționar, și el v-a fost cel mai bun –

RISTO Vrei să-l lași să-șșire tot arborele genealogic.

TERESE Tu ai vrut dovezi. *Lui Iane* Cât ai de gând să rămâi.

RISTO Ce-ar putea să caute cineva aici.

E-n trecere.

Tăcere.

IANE Păi da.

Tăcere.

Am dezertat.

RISTO Ai dezertat.

IANE O să fie război.

RISTO Așa, și tu ai spălat putina. Ca să vezi. Unul din ăsta îmi ești. Dar să știi că asta aici nu-i o ascunzătoare.

IANE Mă gândeam că poate din cauză că și tu –

RISTO Ce –

Din cauză că eu ce –

Io n-am dezertat, picika ti maicina –

Tușește

Niciodată în viața mea –

IANE Tocmai –

da –

tocmai.

Nici nu e cuvântul potrivit, dezertare.

Toată lumea mi-a povestit că tu ai făcut ce trebuia. Atunci. Când ai plecat –
– Iar acum – Au trebuit să închidă hotelul în care am învățat. Numai camere goale. De când a-nceput să se destrame statul cel vechi. Și o dată cu el și republicile. – O să fie război. În republica vecină au început să-i ia pe bărbați la armată. Și vor să le fim aliați. – Așa că ce era să fac. – Atunci m-am gândit la tine. Și la ăia care-mi ziceau într-una: fă și tu ca Risto. Cară-te.

Tăcere.

RISTO Da. Și ăștia, aici, te așteptau cu brațele deschise. Ce-ai învățat să faci.

În hotelul ăla al tău.

IANE Industrie hotelieră.

RISTO Industrie ho-te-li-e-ră –

O expresie aleasă pentru bucătar.

În cazul ăsta o să poți să vinzi specialități, burek, dintr-un coș, la un colț de stradă. Dar ieftin, ca să și cumpere careva. Și noaptea, ca să nu te prindă.

TERESE Te pricepi la mașini.

IANE Mașini.

TERESE Păi da. Ar putea să-l ajute pe Jörg la atelier.

RISTO Să știi că ăla tocmai pe el îl aștepta.

TERESE Sau poate să-ți țină de urât ție în prăvălie. – Oricum, camera lui Agnes e goală.

Pauză.

RISTO Numai să nu-ți pară rău. –

Eu pot să-mi țin și singur de urât.

3.

În curtea atelierului.

AGNES Închipuie-ți, un hotel întreg.

Lângă un lac.

Pe o colină lângă un lac. La Ohrid.

Care o să fie al lui. Atunci când o să se întoarcă cu bani.

Numai al lui. Așa zice.

JÖRG Și al nevastii-si.

Tăcere.

AGNES Cât de departe pot să ajungă unii.

Tăcere.

JÖRG De povestit poate să povestească multe, și cât timp e un război care să-l împiedice, nu trebuie nici să dovedească.

AGNES Și – El zice că, dacă de pe terasa hotelului ai putea să zbori sus de tot, ca un uliu de sus, atunci ai putea să recunoști, departe, dincolo de munții Albaniei, linia mării –

Tăcere.

JÖRG O să se îndrepte și afacerile noastre.

Aici.

Tăcere.

AGNES Dacă așa putea să-mi mai gădesc ceva de lucru.

JÖRG Pentru așa ceva nu mai ești bună. Cu piciorul ăla al tău nu te mai ia nimeni.

Tăcere.

AGNES Câteodată mă gândesc că ar trebui să trăim cu totul altfel.

JÖRG Așa.

AGNES Da.

Să ne mai gândim o dată la toate din nou. Altfel.

JÖRG Ce vrei să spui.

Tăcere.

AGNES Nu știi nici eu prea bine.

Să nu depinzi de nimeni.

Să fii independent.

JÖRG Păi pentru asta mă ai pe mine.

4.

În curtea atelierului.

JÖRG Te-a trimis ăla bătrânu'.

IANE Terese.

Da' i-am spus că nu-s de meserie.

JÖRG Da. Am auzit.

Ai o meserie mai bună.

IANE Vreau să-mi deschid un hotel.

Când o să mă întorc.

La Ohrid.

Pauză.

JÖRG Poți să sortezi șuruburi.

IANE Cât îmi dai pe oră.

JÖRG Cât reușești să faci.

Doamne, orice idiot e-n stare să facă așa ceva.

IANE Nu, vreau să știu cât îmi dai pe oră.

JÖRG Păi dacă aș putea să-mi permit să mai angajez un muncitor, n-ar mai trebui să te iau pe tine. Sau nu-i așa.

IANE Dacă așa putea să-mi permit să muncesc fără bani, n-aș fi aici. Sau nu-i așa.

Pauză.

JÖRG Atunci nu pot să fac nimic pentru tine.

Sunt prea mulți din ăștia ca tine.

Pauză.

JÖRG Și câtă generozitate. La Terese, vreau să spun. Să-ți dea ție camera. Mi se pare un gest al naibii de generos. Ar trebui să te gândești și tu la ceva. Drept mulțumire.

IANE Nu trebuie să-mi spună nimeni asta. Ce datorez. Știu și fără tine.

JÖRG Drept recunoștință. Ca semn că știi să apreciezi. Și că ții seama. De pierderile pe care le are. Prin faptul că acum tu ești singurul locatar. În camera asta. Oare la ce te-oi fi gândind.

IANE La ce-ar fi dacă aș accepta o muncă fără salariu. Ar fi un hatâr pe care aș putea să ți-l fac ție, cel mult. Dar ție nu-ți datorez nimic.

JÖRG Ascultă. Eu nu știu unde are să se mai întindă ea acum. Când camera aia nu mai e liberă. Dar indiferent unde o face. Nu e treaba ta. S-a-nțeles. Tu nu trebuie să duci vorba mai departe. Nu-i nevoie să-ncepi acum să fugi de colo-colo și să povestești la toată lumea. S-o spui la orice colț de stradă

lu' primul venit. *Pauză.* Măcar atâta poți să faci și tu. În contul la ceea ce-i datorezi. *Pauză.* Unde ai început să faci parte din familie. Oarecum.

IANE Păi de vreme ce nu știu nimic, nu am nici ce să clămpănesc mai departe. Nici măcar din greșeală.

Pauză.

JÖRG Tu ce-ai face dacă nevastă-ta te-ar înșela. Ce-nseamnă că te-ar înșela. S-ar vinde. Nu contează la cine.

IANE O femeie, dacă se mărită cu mine. Păi ea nu se mărită cu mine ca să mă-nșele.

JÖRG O rușine, o rușine blestemată.

Da.

Asta e.

O rușine.

Tăcere.

Nu spun asta fiindcă sunt eu un tip moral așa în general. Ci fiindcă nu e singură. Dacă ar fi singură, ar putea să facă ce vrea. Dar așa. Așa nu se dezonoarează numai pe ea, dezonoarează toată familia. Și dezonoarea asta e așa de puternică și de profundă, că nu mai poate să fie plăcut să mergi pe stradă și să ții ochii sus.

Tăcere.

IANE Vorbim despre una și aceeași cameră. Și despre una și aceeași femeie.

JÖRG Nu cred că o face pentru bani.

Mă rog. De când e concediată, au nevoie de fiecare marcă al naibii de mult.

Da' totuși. O făcea și-nainte. Așa că vezi. *Pauză.* Eu cred că-i bolnavă.

IANE Toate astea le inventezi tu acum. La ce bun.

JÖRG Eu credeam că știi de mult.

IANE Nu te cred. De ce ar înșela ea un tip ca Risto.

JÖRG Asta zic și eu. Fiindcă e bolnavă.

IANE Și dacă află Risto.

JÖRG El stă cu ochii pironiți pe casa lui de marcaj atunci când tipii vin în prăvălie ca să cumpere țigări. Înainte să plece acasă.

IANE Cum se poate că toată lumea știe și nimeni nu face nimic.

JÖRG Un lucru mă sperie mai mult ca orice. Când fata se duce să-și vadă mama.

Dacă cumva se transmite mai departe.

Se spune că cheștiile astea se-ntâmplă la menopauză. Atunci trebuie să ai grijă cel mai tare. Să fie omul pregătit. Îți spun eu asta. Agnes a mea – când o ajunge și ea acolo. Nu știu ce-ași fi în stare să fac atunci.

5.

Pe arcul de pod.

IANE Terese și cu tine, mai aveți puțin și faceți nunta de argint. Nu-i așa.

RISTO Îhî.

Ia uite. Pe malul ălălalt.

Acolo încep cartierele bogate. Cu copaci pe mal.

IANE Da. Le văd de la mine din cameră. Frumoasă cameră. *Pauză.* Nu știu cum, dar altfel o țineam eu minte pe Terese, de când ați fost la noi în vizită, atunci. *Pauză.* Dar eram încă mic.

Tăcere.

RISTO *tușește* Câteodată-mi închipuiam că stau aici cu maică-ta.

IANE Cu maică-mea –

RISTO *tușește* Știi, eu eram – eram – picka ti majcina, eram nebun după maică-ta. Pe Sfântul Clement, picka ti majcina, puțin de tot a lipsit să nu-mi iau zilele din cauza ei –

IANE Ce –

tu și cu maică-mea –

RISTO *fumează* Da, da' n-a fost să fie. Tac-tu a fost mai iute ca mine. Drăcușorul ăla spurcat. – Unchi-tu și cu mine, noi ne întâlneam mereu pe furiș, ei da, pe furiș, în șură la bunicu-tău, ne întâlneam și noi cu fete, înțelegi tu. Și pe taică-tu nu-l primeam, fiindcă era prea mic. Nici nu vreau să știu de câte ori o fi stat el cu urechea lui mare și fierbinte lipită de ușa șurii. Puștanul ăla firav. Ei, și de la atâta ascultat a învățat o mulțime. Da' și io idiot. Cu toate fetele am fost în șură. Cu toate. Da' numa' de exercițiu. Ca să ajung să fiu așa, irezistibil, înțelegi tu. Și aștept io ca maică-ta să se facă un pic mai adultă. Să nu mai fie așa de minoră. Și când colo ce se-ntâmplă. Mi-o suflă ăsta. Pulică ăsta de tac-tu găozarul ăsta ortodox - - *tușește*

Tăcere.

RISTO O Doamne Doamne. Sveti Kliment iartă-mă. Ce tot vorbesc io aici. N-ar trebui să vorbesc așa, știu. Dar e furia care vorbește din mine. Ia uite cum îmi tremură mâinile, și astăzi încă, numai când mă gândesc la ea.

Tăcere.

Se poartă frumos cu ea, nu-i așa. Se-nțelege bine cu taică-tu.

IANE Doar n-ai plecat din cauza maică-mii.

RISTO Ei așa.

Doar nu speli putina din cauza unei istorii cu muieri. Ce dracu.

IANE Da' zici că era cât pe-aci să-ți iei zilele din cauza ei.

RISTO *fumează, tușește* Așa vine vorba.

Nici un bărbat cu scaun la cap nu-și trage un glonț în cap din cauza unei femei. Nu că vreau să spun acu' de maică-ta. Dar – fiindcă speranța unui bărbat rămâne și trăiește mai departe într-o altă femeie. Sau cel puțin așa crezi. Nu-i așa. O părăsești pe una și deja vine alta și mișcă prietenos din cur. Asta-i treaba. – Dacă voiam să mă omor, nu mai emigram. În nici un caz.

IANE Nici mama n-a vorbit niciodată despre tine.

RISTO Păi vezi. Atunci totul e clar.

IANE În schimb taică-miu. Și zice că dacă nu plecai, atunci te-ar mai fi umflat o dată și ai fi stat și tu la pârnaie la fel de mult ca unchiul Goce.

RISTO Se prea poate. Se prea poate.

IANE Tata zice că dacă unchiu' Goce ar fi fost numai pe jumătate atât de isteț ca tine, atunci ți-ar fi urmat sfatul și ar fi plecat împreună cu tine, da' el era un idealist, era încăpățânat –

RISTO *tușește* Toți eram idealști, atunci. Altfel nu ne duceam noi la partizani. Da' cu toate astea am fi putut să băgăm mâna-n foc că mai devreme sau mai târziu urma să avem necazuri. Când unul ca Tito ajunge să-și facă poliția lui secretă. Mai întâi am fost cu ei, toți ăia de ne ziceam comuniști, și chiar și eram, unul mai bun ca altul, dar vai de ăla care mai târziu avea curaj să deschidă gura și să zică ceva sau să nu-i convină ceva. Pe bună dreptate, fiindcă erau destule care nu puteau să-ți convină. Imediat te declarau renegat.

IANE Și pentru ăia au construit ei Goli otok. Lagărul de pe insulă.

Tăcere.

IANE Care va să zică, tu și cu Goce ați fost răi de gură. – Bine, dar voi aveți tot dreptul. Ce dracu, doar ați fost la partizani.

RISTO Plicka ti majcina – nu mai vreau să aud de povestea asta.

IANE Mama nu vorbește niciodată de tine. Asta așa e. Dar are o poză de-a ta în comoda de rufe. Înainte să te umfle –

vreau să știu cum e –

ce-ți fac ei –

cum e când nu mai poți să vorbești fiindcă buzele și limba îți sunt umflate și pline de puroi –

și cum a fost atunci când te-au eliberat, și tu ai vrut să-l convingi pe Goce să fugiți, dar el a refuzat; și cum a fost arestat –

RISTO Iane, dacă mai spui un singur cuvânt, jur pe sfântul Metodie că te arunc de pe podul ăsta de ți se-mprăstie oasele în toate cele patru vânturi – trecutul e mort pentru mine – terminat – lăsați-mă-n pace cu istoria asta – și tu – tu mai termină o dată să ți-o iei la labă la orice roman eroc –

6.

În camera lui Iane.

TERESE Ce stai aici pe întuneric?

IANE Mă gândesc la o scrisoare.

Pauză.

Mai întâi o gândesc, și când e gata în capul meu, atunci o scriu pe hârtie.

TERESE Către prietena ta?

Tăcere.

IANE Vrem să ne căsătorim.

Tăcere.

TERESE Trebuie să faci o lună de miere lungă cu ea – cu Olga a ta.

IANE Da.

TERESE Singura călătorie pe care am făcut-o eu atunci cu Risto a fost aia la Ohrid. Tu erai un băiețel pe atunci. Ți mai aduci aminte?

IANE Există fotografii de atunci.

TERESE Cum i-a căzut lui Goce privirea pe Risto, pentru prima oară după aproape douăzeci de ani. Ți-aduci aminte. Cum i-a întins el mâna lui Risto, și Risto nu i-a respins-o, și cum și-au căzut în brațe, cum au dansat.

IANE Au dansat?

TERESE Așa arăta. – N-ai cumva din întâmplare pozele la tine.

IANE Taică-meu la ține încuiate la el în birou.

Tăcere.

TERESE Ce mai face Goce acum?

IANE Ce să facă. Cu bătrânețea.

TERESE Și nevastă-sa.

IANE Elena. – E moartă. Goce e singur. *Pauză.* Vorbește de Risto, des.

TERESE Trebuie să-ți povestească odată, Risto. Toată istoria. Tot. – M-am gândit mult la el, e un laș. Și mi-a fost teamă că odată și-odată aș ajunge să-l disprețuiesc, din cauza asta. Dar am rămas întotdeauna cu el, nu l-am lăsat niciodată la greu. *Pauză.* Poate că a fost o greșeală. *Pauză.* Neîncrederea, neîncrederea din ochii lui, aia poate că nici măcar nu a fost neîncredere. Ci frică. *Tăcere.* Și când colo, ar fi trebuit să aibă încredere-n mine. Dacă ar fi avut încredere-n mine. Și numai în mine. – Eu nu l-aș fi părăsit niciodată. Nici nu l-am părăsit. Am vrut numai să existe relații clare, întotdeauna. Să nu ascundem nimic. *Tăcere.* O iertare contează numai atunci când vine de la cel față de care ai greșit, nu-i așa. De la nimeni altcineva. De la nimeni altcineva.

Tăcere.

IANE Risto nu-i un laș. Iar chestiile voastre particulare, alea nu mă interesează deloc, eu așa cred.

TERESE Ba da ba da. Tu îl întrebi, nu-i așa, îl tot întrebi de povestea aia.

IANE Da – da.

TERESE Bine. Bine. Bine.

Tăcere.

Arătând spre scrisoare Și ea-ți simte foarte tare lipsa, nu-i așa?

IANE Așa s-ar zice după scrisoarea ei.

TERESE Citește-mi-o.

IANE Ce?

TERESE Citește-mi-o.

Aș vrea să știu cum sună o scrisoare de dragoste.

IANE Nu.

Tăcere.

Nu pot să fac așa ceva.

Tăcere.

E ca și când aș dezbrăca-o în fața ta.

TERESE Da.

Tăcere.

Frumos gând.

Într-un fel.

7.

În curtea atelierului.

a.

AGNES S-a apucat de-o afacere.

Pe lângă atelier. Mașini uzate.

Îl cunoșteam din vedere. Și tot mereu m-am gândit: îi merge mintea la afaceri.

Pauză.

Da. Cel mai mult i-ar plăcea să fie negustor de mașini. De-adevăratelea.

IANE Mercedes BMW Ferrari.

AGNES Cam pe-acolo.

IANE Vrea să ajungă departe.

AGNES Păi și tu tot asta vrei.

Pauză.

Dar aici nu prea sunt condiții.

b.

JÖRG Să dezertezi –

Dar până la urmă trebuie să te împaci cu dușmanii tăi. O dată și-o dată.

IANE Chiar trebuie.

JÖRG Sau nu scrie așa în cartea voastră.

IANE Cartea voastră. Ți-e frică să nu fiu musulman. Nu citesc Coranul. În pașaportul meu stă scris: ortodox.

c.

AGNES Un accident.

IANE El a fost de vină.

AGNES Conduce prea repede. Și eu umblu pe stradă fără să mă uit pe unde merg. Și pe urmă mă trezesc în spital, și genunchiul e umflat, mare cât un cap de copil.

IANE E și ăsta un mod de a face cunoștință.

AGNES El a avut grijă de mine.

Multă multă multă.

O chestie cu care nu prea sunt obișnuită.

Pauză.

A povestit de atelierul lui. Ca și când era vorba de un loc care mă aștepta pe mine.

Tăcere.

IANE O să poți să mai umbli vreodată ca lumea.

AGNES Nici o speranță.

Dar există o promisiune.

Dacă înțepenește de tot, atunci are să mă ducă să-mi bage o articulație artificială.

d.

JÖRG Și tot nu am reușit să aflu, nici până acum n-am reușit, ce e ăla un macedonean, și prin ce s-o fi deosebind el de un sârb sau de un albanez sau de un croat sau de un muntenegrean.

e.

AGNES Și prietena ta – trebuie să aibă foarte multă răbdare.

Tăcere.

IANE Scrie niște scrisori de zici că-i comentatoare la vreo emisiunea de știri.

Foarte la obiect. – Presupun că nu vrea să mă neliniștească cu sentimentele incontrolabile și tumultuoase pe care le are pentru mine.

AGNES Dacă eu aș fi ea –

Eu nu aș vrea să aștept.

8.

În camera lui Iane.

TERESE *adulmecă* Îmm, în sfârșit o loțiune de bărbierit care miroase iar ca o loțiune de bărbierit.

IANE Drospa.

TERESE În sfârșit se mai simte aici și miros de bărbat.

IANE Fac tot ce pot ca să nu-ți schimb prea mult camera, să n-o fac de nerecunoscut, să ajungi să nu te mai simți la largul tău aici.

TERESE Înainte – mă odihneam uneori aici după amiaza.

IANE Da – am auzit eu câte ceva.

TERESE Și și mai înainte – a fost o vreme când voiam să facem birou aici. Pentru Risto. Și eu mi-aș fi dat demisia de la fabrică, în bună regulă, și aș fi făcut aici contabilitatea, scriptologia, tot. *Pauză.* Ca la o mică firmă particulară. *Tăcere.* Dar nu s-a ajuns niciodată până aici. Prăvălia e prea mică pentru așa ceva. *Pauză.* Iar acum ne pică bine ajutorul meu de șomaj.

IANE Dar tu mai câștigi ceva pe deasupra.

Tăcere.

TERESE Ei și.

Tăcere.

TERESE Vrei s-o fac pe gratis cu tine.

Tăcere.

TERESE *râde* Ce-ți închipui tu că aduce asta, cât –

Pauză.

TERESE *râde* O avere, când ești așa bătrână ca mine. *Pauză.* Și când mai și arăți ca mine. Asta e.

Tăcere.

TERESE Sunt doar câțiva domni de la firmă, care și-au păstrat așa un fel de dependență de mine, poate și conștiința încărcată, pentru că m-am numărat printre cei concediați. Sunt prea bătrâni, prea lași, prea comozi ca să caute pe stradă, și nici nu-s destul de bogați ca să-și permită să aleagă. Avantajul meu. Și așa se face că le produc și eu o ușurare, într-o privință sau alta.

IANE Și de ce trebuie să se-ntâmpale aici, unde știe toată lumea.

TERESE Înainte să ți se pare o scârboșenie – ar trebui să-l întreb pe Risto ce-nseamnă să-nșeli pe cineva. – Eu nu am făcut nimic de bună voie.

IANE *nervos* Viața voastră particulară nu mă interesează deloc. Și nu trebuie să-ți fie frică, n-o să-mi fac cuibul la tine în cameră pentru multă vreme ca să te împiedic de la câștigul tău, dacă cumva ți-e frică de asta. Înainte să devin o povară pentru voi, am s-o șterg.

TERESE *foarte liniștită* E doar o afacere. Mă ține în viață. Asta n-are nimic de-a face cu inima.

9.

Pe arcul de pod.

RISTO Nu m-am grăbit. Am luat-o prin Ungaria și Austria. Am supraviețuit pe piața neagră. Am început cu contrabandă mărunță, treptat m-am extins. Și m-am oprit la țigări. Am făcut afaceri bune la vremea aia. Tutunul macedonean, picka ti majcina, și azi mai e câte unul care-și linge degetele după el –

IANE Care va să zică, ai trecut prin ce-am trecut și eu. Și tu voiai doar să rămâi în viață și să realizezi ceva.

RISTO Tu – nu te compara tu cu mine. Nu te compara tu cu mine. Eu am fugit din cauză că oamenii de partea căroră am luptat eu, pentru o țară liberă, ăia m-au trădat de-ndată ce au pus mâna pe ceva putere. Și pe urmă mi-au reproșat că trădasem cauza comună, eu. Nu suportau să fie criticați, înțelegi tu. – *Fumează.* Eu am avut un motiv serios ca s-o șterg. Nu ca tine. Ce vrei tu de fapt. Tu cu războiul tău, care nu-i decât un pretext. Ce idei sunt astea la tine-n cap?

IANE Și eu vreau ca să ne meargă mai bine.

RISTO Noi, care noi.

IANE Ai mei – familia mea. Prietenii mei. Toți.

RISTO Astea le-ai citit din Biblie sau ce. Binefăcătorul omenirii. Un căcat. Ce ești tu de fapt? În ce crezi tu? Ești comunist? Ești socialist? Ești democrat? Sau vreun împutit de liberal?

IANE Nu știu –

Eu –

Eu sunt –

Cred că eu –

Sunt macedonean –

RISTO Macedonean macedonean –

Și ce vrea asta să-nsemne? E cumva o filosofie? Ce vrei să spui cu asta? Că ești naționalist?

IANE Nu.

RISTO *fumează, tușește* Atunci de ce ești aici? În realitate, e lenea e aia care te mână încoace și războiul de acasă e doar un pretext care-ți pică ție bine.

IANE Nu vreau nimic pe degeaba.

RISTO Da. Vrei să muncești. Pentru ce. Pentru ce.

Bunăstare.

Picka ti majcina –

Doar au fost alegeri, nu-i așa, primele alegeri libere pentru o republică liberă, independentă. Și tu vrei să stai aici –

IANE Fiindcă mai întâi trebuie să vedem dacă asta poate să oprească războiul.

RISTO Eu, atunci, eu aş fi fost bucuros într-o țară care ştie cum arată nişte alegeri democratice.

IANE *geme* Risto – cum arată, da. Dar câți dintre ăia care vor să fie aleși astăzi pe atâtea și atâtea liste și care zbiară toți democrație democrație sunt aceiași ca înainte.

RISTO Și poți să spui asta în gura mare acasă, poți să faci asta. Poți să-ți spui părerea cu voce tare, în public, oricui are chef să te asculte?

IANE Da.

RISTO Atunci du-te înapoi și fă-o.

10.

În camera lui Iane.

IANE Ce-ai aici?

AGNES O, nimic.

IANE Cam multă stofă ca să fie nimic.

Ia costumul pe care ea îl ține pe braț și-l cercetează.

Ros pe la coate. Gulerul lucește ca blana unui șobolan. – Și-i negru cu dungi.

– Eu știam că nu se mai poartă. Nasturele ăsta a fost cusut la loc. Ața e albastră în loc de neagră, ceea ce nu se prea potrivește. Sau poate totuși.

Depinde de destinație – unde te duci cu el?

AGNES E de la Jörg. Am vrut să-l duc la curățat.

IANE Pentru asta ai bani.

Tăcere.

IANE Ai vrut să i-l aduci sărăntocului de macedonean. Ca ajutor. Inima ta plină de bunăvoință. Ce ți-ai spus tu, ăla precis că are se bucură. Săracul de el. Vine dintr-o țară în care ăia mai poartă încă obiele în loc de pantofi. Așa că o să fie recunoscător pentru orice zdreanță întreagă de care și-o pune pe el. Așa ai gândit, nu?

AGNES Nu, nu așa am gândit. –

M-am gândit că –

Costumul ăsta – pe Jörg l-a prins o dată ploaia în el. – Are pete de noroi până la genunchi și o pată de ulei pe mânecă. – Și pe deasupra e costumul lui preferat cu care se duce la cârciumă, și e plin de miros de cartofi prăjiți și de bere. – Pute, chiar pute, uite, miroase-l și tu – Și de-aia am vrut să-l dau la curățat.

IANE Ai uitat pișatul.

AGNES Ce –

IANE Ai uitat duhoarea de pișat. Miros de cârciumă și de pisoar, astea merg împreună.

AGNES Da – și uite și o pată de salivă.

IANE Și borătură.

AGNES Și transpirație –

Pauză.

IANE El te-a trimis să mi-l aduci. Costumul.

Tăcere.

IANE Vreau să știu dacă se ascunde o intenție aici sau nu. Dacă e o provocare sau nu.

Tăcere.

AGNES E o provocare. Dar nu-i un costum chiar așa de rău.

Tăcere.

AGNES Și eu ce fac cu el acum.

IANE Nu e chiar atât de rău.

AGNES Nu.

IANE Atunci lasă-l aici.